

(א) לקמן קמה. (ב) ע"כ קמו. (ג) וי"ל האזן. מוס' לזנין: כחמה. וכו'. מלך דבש.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי פכת מעשה טבריא אסיפא:

גליון הש"ס

גמרא דחלפי אפיתחא דגיהנם. עיין חולין דף ח ע"א חוס' ד"ה בחמי טבריא:

מוסף רש"י

כל שבא בחמין. כלומר שנתשל (קטן קמה). שורין אותו בחמין בשבת. כ"י קשה נמשך. אבל לא שאל בא בחמין מלפני השבת. כגון בע"כ שאכלין אותו מי על יד הדק (ש"ס). מדיחין אותו. ולא אמרין זהו כשולל. אבל לא שורין (ש"ס). חרין מן המליצה ישן. דג מלח על שנה שעברה (ש"ס). וקוליה האסיפא. ש"ס דג שאכלין אותו ממחמת מלח על ידי הדסה כחמה. והנה כחמה נמי לא שורין גמרא מלאכתו הוא כשול (ש"ס). נוחקן תבשיל לתוך הבור. שאין בו מים (קטן קמה). בשביל שהיא שבורה. על קרית ממחמת המים (ש"ס). ואת המים הימים בחיים בשביל שיצטוו. כל מלח מיס מים יפס לתוך מקוה מים רעים להחמיר שיעטו ולא יחמו (ש"ס).

תוס' ישנים

(א) וכו"מ נמי אסרי שמה יתה דלף בניית אסרי לחמת לזרין מליצה ב. (ב) ואין נראה כ"כ קושא דלא מיישקן שמה יתפר דמנויה כ"א אלא בחול דוקא מתוך שפלין לו כל הנוקד ומסר לו מעט:

רבינו הגאון

כענין מליצה ישן וקוליה האסיפא שהדחתו היא גמרא מלאכתו. ולא יפקיענה בסודרין. ור' יוסי מתייר. ואוקמה רב בחמין (בחמה) כ"ע לא פליגי דשרין בתולדות האור כולי עלמא לא פליגי (דשרי) [דאסרו]. כי פליגי בתולדות חמה, חמה אסור תולדות חמה, ור' יוסי סבר לא גורנין. ואמר רב רבנן לרבי יוסי והא מעשה שעשו אנשי טבריא תולדות חמה הוא האסור רבנן לאנשי טבריא. אע"פ דדחי ר' יוסי ואמר תולדות אור הן, ק"ל כתיב. אמר רב חסדא

כירה פרק שלישי שבת

ל"א.

עין משפט
נר מצוה

ג' א ב מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה ג' ופכ"ב הלכה ט' סמך לאזין סה טו"ע ע"א ח' סמך שיה ספ"ק ג':

לעני רש"י

טורני"א. טנה.

מוסף תוספות

א. [וקשה] למה אסרו ביר"ט, דהא איסור הטמנה בדבר המוסף אינו אלא בערב שבת גזירה שמה יתחה בחללים, וזוהי החלום מותר הוא ביר"ט. רש"י. ב. דכיון דהוי"ה אסורה ביר"ט, וכוונתם במים אלו להרציה. רש"י. ג. בחמי טבריא. רש"י. ד. זה ה"י עובר בתוך האמה ופיהו ויצא לחוץ. מי הריץ לט: סוד"ה ממשפ. ה. ומיזיו יוצאין ונשפין לגומא שבקנק. מי הריץ לט: סוד"ה ממשפ. ו. והו"ל שמתין בדבר המוסף שאסרו חכמים. רש"י. ז. כ"י שנתרסק יתה. ח. הריץ. י. לאחר שחורבה מן האש. חוס' רש"י. ט. שלא תבשלה כ"י. אע"פ שנתבשלה כמאכל ביר, דהו לא אפשר לאחויבה עליה מיסם בשול. אפי"ה מי הריץ. י. כלומר, אין שורין אותו בכלי ראשון, אבל שופכין בכלי ראשון עליו. חוס' רש"י. ט. משום דכיון דע"כ האור ממש אסור וכו' בתולדות האור נמי מחמירין ל"ה הואיל ולא תבשיל כ"י. מי הריץ. יא. מכשיל ראשון. רש"י. לאו ככלי ראשון הוא, [אלא] מי הריץ. יב. ואפי כ"י קליפה לא מבשיל. רש"י. יג. דאין כאן בשול. חוס' רש"י. יד. דכלי ראשון. מי הריץ. טו. קשה, אמאי שרי לשפוך עליו מכלי ראשון. חוס' רש"י. טז. אפי' היתה כ"י אלו מבשיל ראשון אפי' בהדחה. רש"י. יז. וכלי שני אינו מבשיל. רש"י. יח. (ו) דוקא מדיחין, אבל חוס' רש"י. יט. האלפס והקריאה שמעבירין מדיחין לא יתן לתוכן תכלין. חוס' רש"י. כ. בכלי שני מוס' הריץ. כ"א. לית ביה עפר גזירוש ביה שמה יתפרו. ש"ל יקלקל את גגו. חוס' רש"י ד"ה פסס. כ"ב. גזירה. חוס' רש"י. כ"ג. ד"ה סתם. [אין] דסתם גג הוא טוח בטיט יפה ובסיד, וכשאדם חופר, אינו עוקר משם עפר אלא כעין רבבים מדובקים. רש"י. כ"ד. דאפי' טלטול מן הצד ליכא, שאינו מטלטל, אלא הגאות מרדכ. כ"ה. בדפנות של קרקע קשה. רש"י. כ"ו. בעומק ומן הצדדין, דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא. רש"י. כ"ז. וכשנטול ממנו לעשות גומא היא מתמלאת מיד מן העפר שסביבותיה. רש"י. כ"ח. והשתא ליכא גומא כלל. רש"י.

גמ' כל שצא בחמין. כל מלוח שצא בחמין מע"ש חורין ושוירין אורו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר: **מדיחין.** שאין זה גמרא מלאכתו אבל לא שורין: **חוס' מדג מלוח ישן או קוליים האסיפא.** דג שקורין טוני"א: **סדחמו** זהו גמרא מלאכתו.

מדקרי ליה גמרא מלאכתו ש"מ זהו ציטורו וחיוב: **והא דתנן.** צפרק חצית נותנין כ"ו המים: **לזון בחמה.** צמש: **דש"י.** דאין דרך ציטור צדק וחמה צדור לא מילתא דליגור הא אטו הא: **בטולדות האור.** כגון אס הווסם הסודר הזה צדור מתחילה: **דאסרי.** דהוי ציטור: **טולדות חמה.** שהוסם הסודר בחמה: **אטו טולדות האור.** דמאן דחוי סבר דתולדות האור יניחו: **שמה יטמין צרמץ.** דמאן דחוי סבר מנדי האי לצשלי והאי לצשלי ותרמייהו דרך הטמנה מה לי רמץ מה לי חול ומשום הכי מודה ר' יוסי: **שמה יזין עפר.** שמה לא יהא שם חול עקור לכל הצורך ואפי' לאוזוי עפר הדצוק והוי חופר גומא: **עפר תיחוח.** כלומר תיחוח בעומק דליכא למיחש לזנין: **גג רוסה.** שרתחו חמה: **ואין מגגלין כסיד רוסה.** דהוא טולדות האור: **ליכא למיגור.** כגג רותח דהא לא מטמין ליה: **אלא לשמא חזי עפר ויכנסו בו ליגור:** **לפוך אמה של חמין.** וחמי טבריא לאו טולדות האור יניחו ואפי"ה אסרו להו ומודה צה"ר יוסי: **דדמיא להטמנה.** שמתמין מים צמים: **מי כסרה מעשה** (א) **אסיפא קאי.** לסייעתא דחול ואצק ולאורי דתולדות חמה כי האי גוונא אסרי לגברי הכל: **ארישא קאי.** אפלוגתא ורבנן הוא דאמרי לה אבל לר' יוסי כה"ג לא מיתסר אלא משום דהני תולדות האור יניחו: **והא מעשה.** דחמי טבריא דתולדות חמה יניחו ודמי אפיקעתא דסודרין דליכא למגור לשמא חזי ואסרי להו: **צטלה**

ההוא תולדות אור הוא °דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא

להטמין מצדוד יוס דצדד המוסף הבל גזירה שמה יטמין צרמץ (א) ושמא יתמה ולר"י נראה דמה שהיו מתערבין לזון בחמין לא הוה דמי להטמנה וליכא למילף מינה דליכא למימר דאסרי להו מפני שמצטל המים לזנין^א ונראה לו דסילוף^ב לא היה מתערב בחמין כי היה מוקף מחילות מכל זד והיו מתחממין המים לזניס שבסילוף ממחמת חמי טבריא^ב ולא היו רוחלים בחמי טבריא עכ"מ לפי שריחן רע והשתא דמיא להטמנה שמים לזנין היו נטמין צמח צמחין להחמם^ב:

כ"ב שבא בחמין מלפני השבת. פירוש שנתצטל לגמרי כדמפרש לקמן צפרק חצית (דף קמה): כגון תרנגולת רדצי אצא שורין אותו בחמין אפילו בכלי ראשון^א וכל שלא צא כ"ו^ט מדיחין אותו לפירוש רש"י דמפרש דעירוי^א ככלי שני^ב אפי' שפיר הכא דאין שורין אותו בכלי ראשון אבל מדיחין אותו מכלי ראשון דרך עירוי^א אבל לפר"ט דמפרש דעירוי^א הוי ככלי ראשון^ט ע"כ מדיחין אותו מכלי שני קאמר ור"כ מתי ארישא מדיחין אפילו שורין נמי^ט ואומר ר"י דאפילו בכלי שני^א אין שורין דהואיל דהמים חמין מיחוי ממש וצטל ואע"ג דתנן לקמן (דף קמג):^ט אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחו^ט היינו דוקא תצלין שהן עשוין למתק את הקדירה ולא מיחוי כמצטל אפי"ה ה"ה שורין אותו כיון דאריי בכלי שני והא דנקט מדיחין לאשמעינן דאפילו הדמה היא גמרא מלאכה צמלית הישן וקוליים האסיפא: **שמה יטמין ברמין.** אצל הפקעת סודרין לא גזרו אטו שמה יטמין צרמץ דסודרין לא דמו לרמץ ואטו סודרין שנתחממו צדור לא צעי ר' יוסי למיגור דאין דרך לחממן כל כך שלא יהיו נשרפין: **מלפני שמוזי עפר ממקומו.** פי' צקוטרס מתוך שלא יהיה לו חול עקור כל הצורך לכסות אתי לאוזוי עפר הדצוק והוי חופר גומא וקשה לריצ"א דהא ליכא איסורא לאורייתא צופר גומא ואינו כריך

אלא לעפרה רדצי שמעון דאמר מלאכה שאינה נריכה לגופה פטור עליה וריך לומר לפי פירוש הקוטרס גזירה שמה יתפור הגומא לטמון הצליה צתוכה ור"ת (ב) הקשה לפירוש הקוטרס דמאי דמשני צממון סתם גג לית ציה עפר ארציה הא סתם גג צו מעויצה וכיון דגורנין שמה יתפור לגזור שמה יתפור בצמעיצה ויכסה ועוד שמהא צפרסרס יניסם מפני שמוזי עפר ממקומו ולפירוש הקוטרס כריך לגרום^ב שמה יזין ומפרש ר"ת שמוזי עפר שהוא מוקפה ממקומו כשתחב צתוך העפר וסבר רב יוסף דטלטול מן הצד שמהי טלטול ואיכא צינייהו עפר תיחוח היינו^ב שהוא מתיחוח כל כך כשמניח הצליה מידו ליפול נטמנת מעלמה צתוך העפר ואינו מוזי עפר ממקומו צדיים והשתא אתי שפיר דסתם גג לית ציה עפר כל כך שיוכל להטמין צתוכו דלחפירת מעויצה זה הוה מצי חיישין ולפירוש זה הוה מצי למימר איכא צינייהו עפר מוכן ובלאו הכי איכא צינייהו טוצא כגון גג דאית ציה עפר שמה יטמין ליכא למימר ושמה יזין איכא וכגון מעשה דאנשי טבריא דשייך יטמין ולא שייך יזין אבל קשה לרש"י דקאמר צממון אלא למ"ד שמה יזין עפר לגזור ולהאי פירוש לא שייך למימר לגזור אלא הוה ליה למימר ליסתר ויש ליישב דמשום דכל איסורי דרבנן הם גזירה אטו לאורייתא נקט האי לישנא ועוד פירש רצינו תס צספר הישר שמוזי עפר ממקומו והוי חופר שהוא תולדה דחורש אפילו צעפר תיחוח כגון חול ואצק דריכס כדמוכח בצליה (דף מ. ט) דקאמר והא קעציד כתישה צעפר תיחוח והא קעציד גומא אלמא צעפר תיחוח שייך נמי גומא והא דקאמר הכא איכא צינייהו עפר תיחוח היינו כל כך תיחוח כשמניח ציה עליו נשקעת מאליה דצההוא ודאי לא שייך חורש וקשה לפי' דלמאי פליג רבה ארז יוסף ולא חייש למה שמוזי עפר מדקאמר אלא למאן דאמר שמוזי כ"ו משמע דלרבה ינחא ויש לומר דרבה סבר דלא שייך גומא אלא כשנטול צידו מן העפר ונשאר מקום מן הגומא אצל צנעינת ציה לא שייכא גומא לפי שאינה ניכרת:

איכא בינייהו עפר תיחוח. פירש צקוטרס דבעפר תיחוח לא שייכא גומא והא דמשמע בצליה (ט) דבעפר תיחוח נמי שייך גומא כריך לומר לפי' דהתם אריי שיש מעט עפר תיחוח וסביבו קרקע קשה דכשמסיר עפר תיחוח תשאר הגומא קיימת^ב אבל הכא כשיש עפר תיחוח הרבה^ב כשיעשה גומא אינה מתקיימת^ב כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקיים לפי שאין הקרקע קשה^ב: **ואין מגגלין ביצה על גבי סיד רותח.** קשה דמפליג צין תולדות חמה לתולדות האור לפלוג בתולדות חמה גופייהו צין גג רותח לחול ואצק דריכס וגג דאית ציה עפר ולמ"ד דשמה יטמין צרמץ אתי שפיר דמפליג צין גג רותח לקיד רותח שלא כדרך הטמנה אבל בתולדות חמה גופייהו לא מצי למיפלג אלא צין דרך הטמנה לשלא כדרך הטמנה דבחול נמי אס אינו מטמין בו אלא מגגלו על גבי שרי: **אלא ע"מ"ד שמה יזין וכו'.** ור"כ לרצ יוסף אטו מי לית ליה גזירה שמה יטמין צרמץ והא מתיא טעמא אסרינן להטמין צדדד המוסף הבל ויש לומר דמבעוד יוס איכא למיגור שמה יטמין צרמץ ושמה יתמה אבל הכא לא שייך למיגור דאטו אי שרינן לצטל בחמי חמה יתחוש דילמא אתי לצטל בחמי אור בשבת ור"ת הא אסרינן משחשיכה להטמין אף כשאין מוסף הבל גזירה שמה יתחח ויש לומר דהני מילי צדדד המצוטל איכא למיחש שמה יתחח אבל ציטול גמור כי הכא לא טעו אינשי אטו תולדות חמה:

ממעשה